

Od Vikingů po konec občanských válek



Opakování z minula

- První obyvatelé po ústupu ledovců
- Nutné používání lodí – zdokonalování se, pozdější dominance na moři
- Helleristninger – rytiny ve skalách/kamenech zdrojem informací
- Sámové jakožto původní obyvatelstvo – postupná kolonizace i „Nory“
- Množství malých mocenských center, tlak na sjednocování
- Vliv Dánska – založení první osady Kaupang, Vikingové – Lindisfarne
- Harald „Krásnovlasý“ Hårfagre – první sjednocování Norska, tlak na opozici => větší výboje za hranice, Island, Grónsko, Amerika

Dědictví Haralda Hårfagre

- Komplikovaný systém dědictví trůnu – na trůn měli nárok synové původního krále, volit je mohli největší sedláci, časté rozpory
- Harald měl cca 24 dětí, jako nástupce zvolil syna Eirika Blodøks
- Další syn Håkon „den gode“ – vychováván v Anglii u krále Adelstana – boj s Eirikem o moc, Håkon měl podporu lokálních pánů, Håkon první křesťanský král, do roku cca 960
- Neustálé boje o moc – Eirikovi synové se spojili s dánským králem Haraldem Blåtannem – v bitvě zabili Håkona – Eirikův syn (Harald) králem
- Upevňování moci – boje v celém Norsku, připojování jednotlivých pánů
- Dánský král se spojil s opozicí a zabili Eirikova syna Haralda – pokračování bojů o moc

Poslední vikinští králové I




- V čele země Jarl Håkon – pod dánským králem (Blatann a Svein Tjugeskjegg – Vidlí vous)
- Asi potomek Haralda Krásnovlasého Olav Trygvasson – boj proti jarlům a Vidlímu vousu – podpora v Trøndelagu, snaha o kristianizaci země – opozice, zabit roku 1000
- Neustálé snahy o sjednocení země – neúspěch a boj o moc
- Svatý Olav (Olav II.) – asi potomek Haralda Krásnovlasého
- Dánský král a jarlové bojovali v Anglii – Norsko volné pro Olava – konsolidace země, sjednocení – za jeho vlády reformy, zákony, křesťanství oficiálním náboženstvím – cca 1025 – Dánský král se vrací – Olav prchá do Gardarike (Kiev – Novgorod) – 1029 se vrací a o rok později umírá v bitvě, prohlášen za svatého

Poslední vikinští králové II

- 1035 – Syn Olava II. Magnus Dobrý – povstání proti Dánům vyhnání z Norska, podpora lokálních pánů
- Drancování země, později změna a zákaz drancování – Magnus Dobrý
- V Dánsku smrt krále i jeho následníka – boje s Norskem – král Dánska či Norska nejstarší z obou rodů – Magnus od 1042 král Dánska
- Magnus v 1047 spadl z koně, nový král jeho strýc Harald Sigurdsson
- Harald III. Hardråde – zkušenosti z Byzance, zaměření na obchod, bez skrupulí, snaha získat Dánsko, problémy v Anglii – Harald chce Anglii pro sebe, smrt v bitvě u Stamford Bridge – konec Norů v Anglii

Klid a mír po roce 1066

- Syn Haralda III. Olav „Klidný“ Kyrre – komplikované nástupnictví
- Bez konfliktů – mír s Dánskem i Vilémem Dobyvatelem v Anglii
- Posilování moci státu, církve, králů, asi první gramotný král
- Magnus III. „Bosý“ Berrføtt – dobývání Irska, Manu, Hebrid, Orknejských ostrovů – Norsko získává větší pozornost v Evropě, boje s Dánskem a Švédskem, umírá na břehu Irského moře
- Vláda tří Magnusových synů současně, rozvoj země, zakládání kostelů, obchodních měst, obchod s Evropou
- Postupně umírají až zbývá jen jeden – Sigurd – umírá 1130



Občanské války – Birkebeiner
1130-1240

Počátek občanských válek

- Zdroje – Ságy Snorreho Sturlasona – Heimskringla, Fagrskinna, Morkinskinna
- Synové posledních tří králů bojovali o trůn – domluva (králové Magnus a Harald Gille), válka, uvěznění Magnuse, oslepení, kastrace, useknutí nohy
- Sigurd Slembe – prý syn Magnuse Bosého, prý prodělal zkoušku ohněm a měl by být král, chtěl se dělit s Haraldem o trůn, nevyšlo to, Harald zavražděn
- Sigurd Magnuse osvobodil a společně vládli do 1139 – válka se syny Haralda – Magnus zabit v bitvě, Sigurd umučen
- 2 synové Haralda Gilleho (Sigurd Munn a Inge) vládli 3 roky – pak nový syn Haralda Øystein – rozdělení Norska na 3 části, mír do 1155, pak válka mezi bratry
- Chaos a různí zájemci o trůn – často malé děti, jako loutky bohatých přívrženců jednotlivých stran
- 1152 – Arcibiskupství v Nidarosu – ze začátku podpora od králů, pak rivalita

Birkebeinerne

- Po mnohých bitvách mladý král (7 let - 1163) Magnus Erlingsson (vnuk krále Sigurda – přes matku) – dohoda s církví – nový následnický zákon – prvorozený manželský syn – pro jistotu vyvraždění několika teoretických rivalů
- Nová frakce – Birkebeinerne – chudá skupina přívrženců „asi syna“ krále Øysteina – Øystein Møyla – brzy umřel v boji, jeho nástupce Sverre Sigurdsson, prý (sotva) syn Sigurda Munna – dcery Sigurda ho ale přijaly za bratra – legitimní nárok? – sdružuje opozici vůči Magnusovi Erlingssonovi – válka, Magnus 1184 zabit v boji
- Sverre králem – problém s církví, vynořilo se několik dalších synů různých králů – mnohé bitvy, Papež proti Sverremu, Sverre umírá na nemoc 1202
- Sverreho syn Håkon brzy umírá, stejně jako další čtyřletý následník

Finální fáze občanských válek

- Birkebeinerne určili krále Sverreho synovce Ingeho, opozice našla syna Magnuse Erlingssona – pokračování bojů
- Církev se posléze snažila domluvit smír – Birkebeinerne mohou mít krále Norska, opozice bude ale kontrolovat Viken – ok
- Smrt Ingeho – kdo na trůn – objevil se vnuk Sverreho, který se narodil po smrti Sverreho syna Håkona = Håkon Håkonsson, mladý král, u moci regent Skule – nevlastní bratr Ingeho, později boj o moc
- 1240 – Håkon poráží Skuleho – konec občanských válek

Norsko po občanských válkách

- Jasně následovnictví
- Rozmach – součástí Norska bylo Grónsko, Island, Faerské ostrovy, Orkneje, Shetlandy (Hebridy, Man)
- 1274 – První celonorský zákoník – král Magnus Lagabøte
- Soudnictví, centralizace armády, rozvoj královského dvora

